

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain, rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain sekä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain, rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain sekä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 6 §:n muuttamisesta (HE 261/2020 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava hallintovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Jaana Vehmaskoski, valtiovarainministeriö
- toimistopäällikkö Pekka Vasara, Finanssivalvonta
- ylitarkastaja Anu Jaakkola, keskusrikospoliisi
- ylitarkastaja Asta Mykkänen, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- erityisasiantuntija Taito von Konow, Verohallinto
- asiantuntija Santeri Suominen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- valtiovarainministeriö
- Valtakunnansyyttäjän toimisto
- Suomen Pankki
- Tulli
- Kansaneläkelaitos
- Finanssiala ry
- FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonta
- Keskuskauppakamari
- Suomen Asianajajaliitto
- Suomen Yrittäjät ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Suomen Pankki

Valiokunnan lausunto TaVL 7/2021 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksen keskeinen sisältö ja tavoitteet. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan direktiivin kansallisessa täytäntöönpanossa on havaittu puutteita. Tämän vuoksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin ja rahanpesun selvitykeskuksesta annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi muutoksia. Lisäksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia muutettaisiin kansallisen lainsäädännön yhteensovittamiseksi OECD:n alaisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän (FATF) suositusten kanssa.

Sääntelykokonaisuuden arviointia. Hallituksen esityksen mukaan ehdotetut säännökset ovat pääasiallisesti teknisluontoisia virheiden korjauksia ja lain soveltamisessa ilmenneiden epäselvyyksien täsmennyksiä. Näiltä osin talousvaliokunnalla ei ole huomautettavaa. Ehdotetussa sääntelyssä on kuitenkin sellaisia kansallisen harkintavallan rajoissa tehtyjä sääntelyratkaisuja, joiden suhteen talousvaliokunta ehdottaa, että hallintovaliokunta arvioisi mahdollisuutta niiden muuttamiseen.

Sääntelyn johdonmukaisuus. Esityksen mukaisella lainsäädännöllä tavoitellaan kansallisen säännöstömmme yhdenmukaisuutta kansainvälisten normien kanssa. Johdonmukaisuus kansallisen ja kansainvälisen säännöstön välillä on erityisen tärkeää näillä normeilla torjuttavan ilmiön kansainvälisen luonteen vuoksi. Lain soveltamisen kannalta on tärkeää, että säädökset ovat myös sisäisesti johdonmukaisia.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 1 luvun 4 §:ssä on määritelty laissa käytettyjä ilmaisuja. Pykälän 1 momentin 13 kohdan a alakohtaan on esitetty muutos, jonka mukaan läheinen liikesuhde poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön perheenjäsenen kanssa ei enää tekisi henkilöstä poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön yhtiökumppania. Talousvaliokunta katsoo, että vastaavaa sääntelyä sisältyy myös saman lainkohdan b alakohtaan. Talousvaliokunta ehdottaa hallintovaliokunnan harkitsevan, että sääntelyn johdonmukaisuuden vuoksi mainittu alakohta b alakohta saisi sanamuodon ”kaikkia luonnollisia henkilöitä, jotka ovat sellaisten yhteisöjen tai elinkeinonharjoittajien tai oikeudellisten järjestelyjen todellisia yksinomistajia ja edunsaajia, joista tiedetään, että ne on tosiasiassa perustettu poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön eduksi.”

Lain 3 luvun 2 §:ssä säädetään asiakkaan tunnistamisesta ja henkilöllisyyden todentamisesta. Säännöksen taustalla olevassa FATF:n suosituksissa käytetty termi ”account” voi tilin lisäksi tarkoittaa myös asiakassuhdetta laajemminkin. Joissakin tilanteissa asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen on mahdollista suorittaa vasta tiettyjen asiakkuudelle tai liiketoimelle asetettujen kriteerien täytyessä. Tämän vuoksi talousvaliokunta ehdottaa, että hallintovaliokunta harkitsi pykälän 1 momentin ensimmäinen lauseen muuttamista muotoon: ” Ilmoitusvelvollisella ei saa olla *tässä pykälässä säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta* anonyymeja tai tekaistuilla nimillä olevia tilejä tai asiakkuuksia.”

Siirtymäajat laissa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamiseksi (1. lakiehdotus) Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on noussut esiin kysymys kansallisen harkintavallan käytöstä erityisesti siirtymäaikojen pituuksien suhteen. Talousvalio-

Valiokunnan lausunto TaVL 7/2021 vp

kunta esittää, että hallintovaliokunta arvioisi seuraavassa esitetyin perustein 1 lakiehdotuksen siirtymäaikoja pidennettäväksi seuraavin osin.

Lain 3 luvun 3 §:ssä säädetään asiakkaan tuntemistiedoista ja niiden säilyttämisestä. Säännöksessä on täydennetty voimassa olevaa oikeushenkilön tuntemistietojen säilyttämistä koskevaa vaatimusta ja lisätty velvollisuus selvittää ja säilyttää oikeushenkilön kotipaikan osoite sekä pääasiallisen liiketoimintapaikan osoite, jos se eroaa kotipaikan osoitteesta. Talousvaliokunta huomauttaa, että kotipaikan ja pääasiallisen liiketoimintapaikan osoitteita koskevat muutokset edellyttävät muutoksia ilmoitusvelvollisten tietojärjestelmiin ja prosesseihin. Teknisten muutosten tekemiseksi ja asiakkaiden tietojen täydentämiseksi tarvittaneen tämän lain voimaantulon aikaa pidempi siirtymäaika. Talousvaliokunta katsoo, että kohtuullinen siirtymäaika 3 §:n 2 momentin 3 kohdan voimaantuloon olisi kuluvan vuoden loppuun saakka.

Talousvaliokunta katsoo, että myös saman luvun 5 §:n mukainen vakuutus tuotteisiin liittyvä erityinen tuntemisvelvollisuus sekä 6 §:n mukainen tosiasiallisen edunsaajan tunnistaminen edellyttävä muutoksia ilmoitusvelvollisten tietojärjestelmiin ja että kohtuullinen siirtymäaika 5 §:n 2 momentin ja 6 §:n 2 momentin tämänkin säännöksen voimaantuloon olisi kuluvan vuoden loppuun saakka.

Kokoavia huomioita. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että rahanpesuun ja terrorismin rahoituksen ja harmaan talouden eri muotoihin puututaan tehokkain toimenpitein. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskeva sääntely on sillä torjuttavan ilmiön ylikansallisuuden vuoksi tarkoituksenmukaista toteuttaa kansainvälisesti yhdenmukaisin säännöksin. Kansallisin toimin toteutettuna lainsäädäntöön ja viranomaisten toimivaltuuksien väliin jäisi todennäköisesti aukkoja, jotka voisivat vaarantaa sääntelyn tavoitteiden saavuttamisen.

Valiokunta muistuttaa, että sähköisen rahaliikenteen nopeutta ja helppoutta hyödynnetään pääasiallisesti täysin laillisiin tarkoituksiin, ja pitää tärkeänä, ettei yksityisyyden suojaa rajoiteta tarpeettomasti sääntelyn sinänsä tärkeistä tarkoituseristä huolimatta. Digitalisaatiokehityksen myötä ja käteisen rahan käytön yhä vähentyessä tiedot pankki- ja maksutilien tapahtumista voivat antaa varsin kattavan kuvan henkilön elämästä. Myös perustuslakivaliokunta (PeVL 48/2018 vp — HE 167/2018 vp) on katsonut, että pankkialaisuuden piiriin kuuluvat tiedot ovat viimeaikaisen kehityksen johdosta katsottavissa perustuslain tarkoittaman yksityisyyden suojan piiriin kuuluviksi. Tämän vuoksi niiden toimien, joilla tunkeudutaan yksityisyyden suojan kattamalle alueelle, tulee olla tarkasti yksilöityjä ja perusteltuja.

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää koskevassa lainsäädännössä on siis olennaisilta osin kysymys siitä, missä määrin, minkälaisissa tilanteissa ja millä perusteilla viranomaisten tarpeet ohittavat yksityisyyden suojan ja minkälaisin menettelyin tämä ohittaminen voidaan toteuttaa ja minkä henkilökunnan tietoihin viranomaisten katseluoikeus ulottuu. Yksinomaan se seikka, että menettelyjä digitalisoimalla ja tietovirtoja automatisoimalla voidaan joitakin viranomaistoimia hoitaa aikaisempaa sujuvammin, ei riitä perusteeksi sille, että samalla luodaan arkaluonteista tietoa sisältäviä laajoja tietokantoja, joihin annetaan pääsy hyvin erityyppisin perustein.

Valiokunnan lausunto TaVL 7/2021 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Talousvaliokunta esittää,

että hallintovaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

että lakiehdotusta muutetaan (Valiokunnan muutosesitykset).

Valiokunnan muutosesitykset

1.

Laki

rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 4 kohta, 4 §:n 1 momentin 9 kohta, 13 kohdan a ja b alakohdat ja 18 kohdan b alakohta sekä 6 §, 3 luvun 1 §:n 2 ja 3 momentti, 2 §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta, 3 §:n 2 momentin 3 kohta, 5 §:n 2 momentti, 7 §:n 2 momentti, 8 §:n 1 momentti, 12 §:n 5 momentin johdantokappale ja 1 kohta, 4 luvun 4 §:n 2 momentti ja 9 luvun 2 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 6 §, 3 luvun 1 §:n 2 momentti ja 12 §:n 5 momentin johdantokappale ja 1 kohta laissa 406/2018 sekä 3 luvun 1 §:n 3 momentti ja 3 §:n 2 momentin 3 kohta laissa 573/2019, sekä

lisätään 1 luvun 4 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1089/2017 ja 573/2019, uusi 19 kohta ja 3 luvun 6 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—5 momentti siirtyvät uudeksi 3—6 momentiksi, seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan:

Valiokunnan lausunto TaVL 7/2021 vp

4) maksulaitoslain (297/2010) 7, 7 a ja 7 b §:ssä tarkoitettuun luonnolliseen henkilöön ja oikeushenkilöön sekä vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa (162/2014) tarkoitettuun rekisteröitymisvelvolliseen vaihtoehtorahaston hoitajaan;

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

9) *ulkomaisella trustilla* rahanpesudirektiivin 3 artiklan 7 kohdassa tarkoitettua trustia tai trustin kaltaista oikeudellista järjestelyä; ei kuitenkaan mainitussa kohdassa tarkoitettua yrityspalvelun tarjoajaa;

13) *poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön yhtiökumppaneilla*:

a) kaikkia luonnollisia henkilöitä, joiden tiedetään olevan yhteisöjen tai elinkeinonharjoittajien tai oikeudellisten järjestelyjen todellisia yhteisomistajia ja edunsaajia tai joilla tiedetään olevan mikä tahansa muu läheinen liikesuhde poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön kanssa; ja

b) kaikkia luonnollisia henkilöitä, jotka ovat sellaisten yhteisöjen tai elinkeinonharjoittajien tai oikeudellisten järjestelyjen todellisia yksinomistajia ja edunsaajia, joista tiedetään, että ne on tosiasiaa perustettu poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön eduksi;

18) *kirjeenvaihtajasuhteella*:

b) luottolaitosten välisiä, finanssilaitosten välisiä sekä luotto- ja finanssilaitosten välisiä suhteita, muun muassa suhteita, joissa kirjeenvaihtajalaitos tarjoaa vastaanottajalaitokselle samankaltaisia palveluja, ja suhteita, jotka on perustettu arvopaperikauppaa tai varainsiirtoa varten;

19) *pöytälaatikkopankilla* luotto- tai rahoituslaitosta taikka luotto- tai rahoituslaitostoimintaan rinnastettavaa toimintaa harjoittavaa laitosta, joka on perustettu sellaisella lainkäyttöalueella, jolla sillä ei ole fyysistä toimipaikkaa eikä todellista johtoa, ja joka ei kuulu julkisen valvonnan kohteena olevaan luotto- tai rahoituslaitoskonserniin tai vastaavaan muuhun taloudelliseen yhteenliittymään.

6 §

Ulkomaisen trustin tosiasiallinen edunsaaja

Ulkomaisen trustin tosiasiallisella edunsaajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä, joka on trustin tai trustin kaltaisen oikeudellisen järjestelyn:

- 1) perustaja tai tämän mahdollisesti asettama suojelija;
- 2) omaisuudenhoitaja;
- 3) edunsaaja; tai
- 4) muu vastaavassa tai samankaltaisessa asemassa kuin 1—3 kohdassa oleva henkilö.

Valiokunnan lausunto TaVL 7/2021 vp

Jos 1 momentissa tarkoitettua edunsaajaa ei ole vielä vahvistettu, tosiasiallisella edunsaajalla tarkoitetaan edunsaajan sijasta niitä henkilöryhmiä, joiden pääasiallista etua silmällä pitäen oikeudellinen järjestely tai oikeushenkilö on perustettu tai toimii.

Sen lisäksi mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, tosiasiallisena edunsaajana pidetään myös muuta luonnollista henkilöä, joka viime kädessä käyttää määräysvaltaa suoran tai välillisen omistuksen kautta tai muilla keinoin ulkomaisessa trustissa tai trustin kaltaisessa oikeudellisessa järjestelyssä.

3 luku

Asiakkaan tunteminen

1 §

Asiakkaan tunteminen ja riskiperusteinen arviointi

Ilmoitusvelvollisen on asiakassuhteeseen liittyviä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä arvioidessaan otettava huomioon uusiin ja jo olemassa oleviin asiakkaisiin, maihin tai maantieteellisiin alueisiin sekä uusiin, kehitettäviin ja jo olemassa oleviin tuotteisiin, palveluihin ja liiketoimiin sekä jakelukanaviin ja teknologioihin liittyvät rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskit (*riskiperusteinen arviointi*).

Tässä luvussa säädettyjä asiakkaan tuntemista koskevia toimia on noudatettava riskiperusteiseen arviointiin pohjautuen koko asiakassuhteen ajan. Lisäksi ilmoitusvelvollisen on noudatettava asiakkaan tuntemista koskevia säännöksiä, kun ilmoitusvelvollisella on tai on ollut lakisääteinen velvollisuus hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta annetun neuvoston direktiivin lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja direktiivin soveltamisesta annetun lain (185/2013) tai muun vastaavaa velvoitetta koskevan sääntelyn nojalla ottaa kalenterivuoden aikana yhteyttä asiakkaaseen tosiasiallista edunsaajaa koskevien merkityksellisten tietojen tarkistamista varten.

2 §

Asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen

Ilmoitusvelvollisella ei saa olla **tässä pykälässä säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta** anonyymeja tai tekaistuilla nimillä olevia tilejä. Ilmoitusvelvollisen on tunnistettava asiakkaansa ja todennettava tämän henkilöllisyys vakituista asiakassuhdetta perustettaessa. Lisäksi ilmoitusvelvollisen on tunnistettava asiakkaansa ja todennettava tämän henkilöllisyys, jos:

- 1) asiakkuus on satunnainen ja:
 - a) liiketoimen suuruus tai toisiinsa kytkeytyvien liiketoimien suuruus yhteensä on vähintään 10 000 euroa;
 - b) kyse on maksajan tiedot -asetuksen 3 artiklan 9 kohdassa tarkoitettusta varojen siirrosta, jonka määrä ylittää 1 000 euroa; tai

Valiokunnan lausunto TaVL 7/2021 vp

c) kyse on virtuaalivaluutan tarjoajista annetussa laissa tarkoitettussa virtuaalivaluuttaan liittyvässä palvelussa tehdystä liiketoimesta, jonka määrä ylittää 1 000 euroa;

3 §

Asiakkaan tuntemistiedot ja niiden säilyttäminen

Asiakkaan tuntemista koskevista tiedoista on säilytettävä:

3) oikeushenkilön täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä, rekisteriviranomainen, kotipaikan osoite ja pääasiallisen liiketoimintapaikan osoite, jos se eroaa kotipaikan osoitteesta sekä tarvittaessa yhtiöjärjestys tai yhteisösäännöt;

5 §

Vakuutus tuotteisiin liittyvä erityinen tuntemisvelvollisuus

Edellä 1 momentissa tarkoitettun edunsaajan henkilöllisyys on todennettava, kun maksu suoritetaan.

6 §

Tosiasiallisen edunsaajan tunnistaminen

Ilmoitusvelvollisen tulee pitää kirjaa tosiasiallista edunsaajaa koskevista tunnistamistoimenpiteistä.

7 §

Asiakkaan tuntemista koskevien velvollisuuksien täyttäminen ilmoitusvelvollisen puolesta

Asiakkaan tuntemista koskevat velvollisuudet voi täyttää myös muussa kuin ETA-valtiossa toimiluvan saanut tai rekisteröity ilmoitusvelvollista vastaava toimija, jos sitä koskevat tässä laissa säädettyä vastaavat asiakkaan tuntemista ja tietojen säilyttämistä koskevat velvollisuudet, joiden noudattamista valvotaan. Lisäksi edellytetään, että ilmoitusvelvollista vastaava toimija on perustettu valtiossa, jonka rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja selvittämisen järjestelmä ei muodosta komission arvion mukaan merkittävää riskiä EU:n sisämarkkinalle.

Valiokunnan lausunto TaVL 7/2021 vp

8 §

Yksinkertaistettu asiakkaan tuntemisvelvollisuus

Ilmoitusvelvollinen saa 2—4 ja 6 §:ää sovellettaessa noudattaa yksinkertaistettua menettelyä asiakkaan tuntemiseksi, jos ilmoitusvelvollinen arvioi 2 luvun 3 §:ssä tarkoitetun riskiarvion perusteella, että asiakassuhteeseen tai yksittäiseen liiketoimeen liittyy vähäinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Ilmoitusvelvollisen on kuitenkin seurattava asiakassuhdetta 4 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla poikkeuksellisten tai epätavallisten liiketoimien havaitsemiseksi. Ilmoitusvelvollinen ei saa noudattaa yksinkertaistettua asiakkaan tuntemismenettelyä, jos ilmoitusvelvollinen havaitsee poikkeuksellisia tai epäilyttäviä liiketoimia.

12 §

Kirjeenvaihtajasuhteisiin liittyvä tehostettu tuntemisvelvollisuus

Luotto- ja rahoituslaitoksen tulee tarjotessaan maksujenvälitystilejä muille luotto- ja rahoituslaitoksille varmistaa, että vastapuolena toimiva luotto- tai rahoituslaitos:

1) on tunnistanut suoraan luotto- ja rahoituslaitoksen tilille pääsevät asiakkaansa ja on noudattanut näiden osalta jatkuvaa asiakkaan tuntemisvelvollisuutta; sekä

4 luku

Ilmoitusvelvollisuus, salassapitovelvollisuus sekä liiketoimen keskeyttäminen

4 §

Epäilyttäviä liiketoimia koskeva salassapitovelvollisuus ja salassapitovelvollisuutta koskevat poikkeukset

Edellä 1 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä ilmoitusvelvollinen saa luovuttaa tiedon siitä, että 1 §:ssä tarkoitettu ilmoitus on tehty, ja tiedot ilmoituksen sisällöstä toiselle samaan konserniin tai muuhun taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalle Suomessa tai toisessa ETA-valtiossa toimiluvan saaneelle yritykselle tai yhteisölle, jos tiedon luovuttaminen on välttämätöntä epäilyttävän liiketoimen arvioimiseksi eikä rahanpesun selvittelykeskus ole pyytänyt rajoittamaan tiedon luovuttamista. Tieto voidaan luovuttaa samoin edellytyksin myös samaan konserniin tai muuhun taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalle muussa kuin ETA-valtiossa toimiluvan saaneelle yritykselle tai yhteisölle, jos yritystä tai yhteisöä koskevat tätä lakia vastaavat velvollisuudet ja niitä valvotaan näiden velvollisuuksien noudattamisessa.

Valiokunnan lausunto TaVL 7/2021 vp

9 luku

Erinäiset säännökset

2 §

Ilmoitusvelvollisen sivuliikkeet ja muut yhtiöt

Ilmoitusvelvollisen on noudatettava asiakkaan tuntemiseksi tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia sekä ETA-valtiossa että muussa kuin ETA-valtiossa sijaitsevassa sivuliikkeessään.

Ilmoitusvelvollisen on huolehdittava, että tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia noudatetaan sekä ETA-valtiossa että muussa kuin ETA-valtiossa sijaitsevassa tytäryrityksessä, jonka osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ilmoitusvelvollisella on enemmän kuin 50 prosenttia.

Ilmoitusvelvollisen, jolla on toimipaikkoja muissa jäsenvaltioissa, tulee varmistaa, että nämä toimipaikat noudattavat rahanpesudirektiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettuja kyseisen toisen jäsenvaltion kansallisia säännöksiä.

Jos valtion lainsäädäntö ei salli asiakkaan tuntemiseksi tässä laissa säädettyjen menettelyjen noudattamista, ilmoitusvelvollisen tulee ilmoittaa tästä valvontaviranomaiselle ja asianajajayhdistykselle. Ilmoitusvelvollisen tulee lisäksi varmistaa, että sen sivuliikkeet ja enemmistöomisteiset tytäryritykset toteuttavat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/849 täydentämisestä teknisillä sääntelystandardeilla vähimmäistoimista ja lisätoimenpiteistä, jotka luottolaitosten ja finanssilaitosten on toteutettava rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskin lieventämiseksi eräissä kolmansissa maissa annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/758 mukaisia vähimmäistoimia ja lisätoimenpiteitä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien vähentämiseksi ja tehokkaaksi hallitsemiseksi kyseisessä valtiossa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 3 luvun 3 §:n 2 momentin 3 kohta, 5 §:n 2 momentin ja 6 §:n 2 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 31 päivänä joulukuuta 2021.

2.

Laki

rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain (445/2017) 2 §:n 1 momentin 7 kohta, 4 §:n 1 momentti sekä 5 §:n 3 ja 4 momentti,

Valiokunnan lausunto TaVL 7/2021 vp

sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 1 momentti laissa 652/2018 ja 5 §:n 3 momentti laissa 576/2019, sekä

lisätään 2 §:n 1 momenttiin uusi 8 kohta seuraavasti:

2 §

Rahanpesun selvittelykeskus ja sen tehtävät

Keskusrikospoliisissa on rahanpesun selvittelykeskus, jonka tehtävänä on:

7) varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten vastaanotto ja käsittely, mainitun lain 4 §:ssä tarkoitettujen jäädyttämisspäätösten edellytysten selvittäminen ja jäädyttämisspäätöksiä koskevien esitysten tekeminen;

8) operatiivisten ja strategisten analyysien tekeminen koskien rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoittamisen tekotapoja, ilmiöitä, suuntauksia ja menetelmiä.

4 §

Rahanpesun selvittelykeskuksen oikeus saada, käyttää ja luovuttaa tietoa

Rahanpesun selvittelykeskuksella on oikeus saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä sekä ilmoitusvelvollisilta, mukaan lukien tarvittaessa edellä mainittujen johtajat ja työntekijät, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja selvittämisen kannalta välttämättömät tiedot ja asiakirjat maksutta sen estämättä, mitä liikesalaisuutta tai yksilön, yhteisön tai säätion taloudellisia olosuhteita, taloudellista asemaa tai verotustietoja koskevien tietojen salassapidosta säädetään. Päätöksen salassa pidettävien tietojen hankkimisesta tekee selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies.

5 §

Tietojen vaihtaminen

Rahanpesun selvittelykeskus voi perustellusta pyynnöstä luovuttaa 3 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi. Tietojen luovuttamista koskevaan pyyntöön on vastattava ilman aiheetonta viivytystä. Rahanpesun selvittelykeskus voi asettaa rajoituksia ja ehtoja luovutettavien tietojen käytölle. Tietojen luovuttamisesta voidaan kieltäytyä, jos se voisi haitata rahanpesun, terrorismin rahoittamisen tai sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen hyöty on saatu, estämistä, paljastamista tai selvittämistä tai tutkintaan saattamista taikka jos tietojen vaihtaminen voisi olla ristiriidassa ihmisoikeuksia ja perusvapauksia koskevien periaatteiden kanssa tai olla muutoin Suomen oikeusjärjestyksen perusperi-

Valiokunnan lausunto TaVL 7/2021 vp

aatteiden vastaista. Rahanpesun selvittelykeskus voi luovuttaa tietoja vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle myös ilman pyyntöä silloin, kun se on tarpeen tässä momentissa säädettyä tarkoitusta varten. Rahanpesun selvittelykeskuksen vastaanottaessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 luvun 1 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen, joka koskee toista Euroopan unionin jäsenvaltiota, sen on viipymättä toimitettava ilmoitus tuon jäsenvaltion rahanpesun selvittelykeskukselle.

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa vastaanottaa ja luovuttaa yhteisesti sovittua menettelyä käyttäen tietojoukkona tai sähköisesti käyttäen uusinta saatavilla olevaa teknologiaa. Rahanpesun selvittelykeskus voi hakea osumatietoja Euroopan unionin jäsenvaltion rahanpesun selvittelykeskuksen ylläpitämästä rekisteristä, jos asianomaisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on antanut siihen suostumuksensa. Euroopan unionin jäsenvaltion rahanpesun selvittelykeskukselle voidaan antaa oikeus hakea osumatietoja 3 §:ssä tarkoitetusta rekisteristä sen selvittämiseksi, sisältääkö rekisteri tietoja asianomaisen valtion haun kohteesta. Päätöksen tässä pykälässä tarkoitettujen tietojen ja osumatietoihin liittyvien tietojen luovuttamisesta tekee rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain (571/2019) 6 §:n 2 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 730/2020, seuraavasti:

6 §

Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavat tiedot

Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan seuraavat tiedot maksulaitoksen, sähkörahayhteisön ja virtuaalivaluutan tarjoajan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 3 luvun 2 §:ssä tunnistettavaksi säädetystä asiakkaasta:

Valiokunnan lausunto TaVL 7/2021 vp

1) tilinhaltijan ja sen käyttöoikeudenhaltijan sekä virtuaalivaluutan tarjoajan asiakkaan täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos tilinhaltija tai virtuaalivaluutan tarjoajan asiakas on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä kaikki tilin käyttöoikeudenhaltijat ja näiden luonnollista henkilöä koskevat edellä mainitut tiedot;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 10.3.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juhana Vartiainen kok
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Mari Holopainen vihr
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Eeva Kalli kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Riitta Mäkinen sd
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Hussein al-Tae sd
jäsen Veikko Vallin ps
jäsen Tuula Väätäinen sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Joonas Könttä kesk
varajäsen Heikki Vestman kok (osittain)
varajäsen Ville Vähämäki ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller